

РЕЦЕНЗІЇ

«ІЗ ЗЕЛЕНОГО ЛІТА ЛИСТИ...»*

Омелян Лупул – ім'я відоме й шановане. І рецензована збірка віршів – це його 23-тя (!) книжка. Вийшовши з глибин простого люду й подолавши сирітську долю, цей self-made man все життя мав справу з високими матеріями, бо ж працював головним редактором наукового видавництва Чернівецького університету, який тепер має статус національного й носить ім'я Юрія Федьковича, «буковинського Кобзаря», що вірував у «світлу будучину» свого краю. І є очевидна спадковість у тому, що поетична творчість Омеляна Володимировича Лупула розгортається у тому само дискурсі, який запровадив класик.

Але О. Лупула не вклядеш у смиренну роль такого собі несмілого «наслідувача традицій»; при всій щирій органічності його українства й багатстві рідної мови, О. Лупул – син свого плюралістичного часу, який веде постійний діалог зі спадщиною й сучасним пошуком світової літератури. Вже сама назва збірки «Свята земля» вкладається в біблійний алгоритм обираності того народу, який воліє правди й честі. Поет вільно володіє різноманітними класичними поетичними техніками – аж до екзотичної рубаї включно. Він – відомий в Україні байкар, що розвиває кращі традиції жанру попри сьогодишню тенденцію перетворити його на розважальне блазнювання, й характерно, що Аделя Григорук визначила лупулову байку як «своєрідну Фавор-гору українського красного письменства». Але злободенна сатиричність – це лише одна грань письменницького обдарування. В реєстрі його непересічного обдарування не меншу роль відіграє лірика. Це природно й не порушує цілності світовідчуття: адже відомі спроби зарахувати й сатиру до ліричного роду – й пісня, й бичування словом, народжуються з небайдужості. Воно й не дивно: адже, за Гейне, тріщина, що розділяє світ, проходить крізь серце поета.

У «Святій землі» також не бракує ані гіркого обурення, ані їдкої кпини:

*Гуде базар. Торги. Торги. Торги.
Жирують перекупщики валютні.
Пронира циган виграє на лютні.
Солдат-афганець. П'яний. Без ноги.*

*Авто. Карнизи. Запах кураги.
І жебраки. – ото нахаби-трутні!
Гуде базар. Торги. Торги. Торги.
Жирують перекупщики валютні.*

Водночас про Лупула аж ніяк не скажеш словами старого радянського пародиста, якому дошкулили тодішні літературні ремісники, що вправно міняли настрої своєї ліри на догоду офіційній кон'юктурі: «Порою теряется разница, когда он поёт, когда дразнится». Адже у новій книзі Поета виразно домінує вже не саркастичність, а той одичний пафос оспівування, благословення світові, який приховано бринів у байках. Авторіві 67 років, це пора мудрості. Й сторінки його нової книги ще раз переконують читача в тому, що найбільша мудрість – це жива любов, дивовижна здатність нашого серця не старіти й безкінечно радіти буттю:

*Увесь наповнений снаги,
Іду селом, а навкруги –
Мій рай земний во плоті.
Сніг тополиної пурги
Та ластівки на дроті;
Стоять стоги, як ті боги,
Натомлені в роботі.*

Поетові дано відчувати ті найніжніші ноти космічних сфер, які культурні люди здавна з пошаною іменують платонічними. Сьогодні, коли вульгарність і примітивізм спотворили й неоправданно поглубили область інтимних почуттів, не часто почуєш цнотливу й шляхетну інтонацію в потрактуванні кохання. Й тут Поетові навіть не потрібно віршового ефекту – лірична проза краще передає оте тамування сердечного биття, що свідчить про нездоланну силу почуттів й безсмертя лесиноного життєвого гасла «Contra spem spero!»:

* Рецензія на книгу: Лупул О. Свята земля. Лірика / Омелян Лупул. – Чернівці : Вид-во Чернівецького національного університету, 2016. – 200 с.

Кожного ранку на заросених споришах подвір'я читаю Ваші сліди, бо Ви таки приходите. Та нікому не кажу про це: засміють.

От і виходить така дивовижа, до якої й назву не придумаєш. Тож хай буде без назви. А якщо хто й покепкує, то най там, най. Бо хіба їм знати, як то важко підшукати назву для власного болю.

Усе життя невтомно тавруючи лихе й потворне в нашій дійсності, Поет зберігає непідробну чистоту душі й гідність мудреця, що його обминули спокуси й принади брутальних радощів матеріального світу, який багато хто з наших сучасників, цих дітей злиденності, воліли б перетворити на суцільний базар невагомних і руйнівних жадань:

*Усяк руша життям у свій похід.
Цей прямо, не хитрує, той в обхід.
Проте ще достеменно невідомо,
Кому перепаде з них більше бід.
Наслухавшись крутих житейських асів,
Упевнено іду без викрутасів,
Як споконвік увесь мій чесний рід.*

Вибагливість чесною людини визначає своєрідність авторської позиції щодо тих нещасть, переносити які нам визначила історія. Ми не почуємо у «Святій землі» жерстяного гуркоту удаваного оптимізму, брязкання незаслуженими нагородами, фальшивої патетики, яка ріже нерви, як ото скрегіт цвяха по склу. Щира чутливість Поета до болю народу визначає сповнену гідності інтонацію високої скорботи, яка ціхує ту висоту душі, котра притаманна справжній класиці. У циклі віршів «Gloria Dolorosa» пожовклим класицистичним емблемам, призабутим вже риторичним прийомом старовинної літератури, силою поетичного чарівництва повернуто життя:

*Бо звідкіля узяти втіхи тої,
Якщо невинно гинуть в нас Герої, –
Хороним їх у селах і містах.*

.....

*Неволі щоби збутися кайдан
Та би ніколи гопники бульдожі
Не попирали вже закони Божі,
Вся Україна вийшла на Майдан.
Хоч ворог-«брат» воліє – та дарма! –
Нас повернути до свого ярма.*

Розмір журнальної рецензії не дає змоги навіть приблизно окреслити реальне багатство змісту й вишукану майстерність формальних вирішень цієї книги; отож перекладаємо цей обов'язок на читача, якого сподіваємося зацікавити.

Й хочеться закінчити цей начерк підкресленням прихованого символу, на якому побудовано цю мудру й гідну книгу. «Із зеленого літа листи...» – це не про долар. Це – про вічне літо того незримого поля добра, правди й краси, на якому вже не один десяток років непомітно, але вперто, працює поет Омелян Лупул.

*С. Д. Абрамович,
доктор філологічних наук, професор*

Отримано: 29 березня 2017 р.

МОВОТВОРЧІСТЬ СИДОРА ВОРОБКЕВИЧА В ІСТОРІОГРАФІЇ УКРАЇНСЬКОГО ПИСЬМЕНСТВА*

У сучасній науковій парадигмі актуальним є вивчення мови художньої літератури через дослідження ідіостилів визначних письменників. Попри значні напрацювання в цій галузі, українська лінгвістика має чимало інформаційних лакун. Тому монографія Олени Кульбабської та Наталії Шатілової «*Пишу, як серце диктує...*»: Роль мовотворчості Сидора Воробкевича в історії української літературної мови» (Чернівці, 2016), безсумнівно, є актуальною, позаяк репрезентує індивідуальний стиль С. І. Воробкевича – непересічного представника західноукраїнського красного письменства, який, за справедливим переконанням авторів, відіграв помітну роль в іс-

* Рецензія на книгу: О. Кульбабська, Н. Шатілова «*Пишу, як серце диктує...*»: Роль мовотворчості Сидора Воробкевича в історії української літературної мови. – Чернівці, 2016.